

TALEPAPIR – DET TALTE ORD GÆLDER

Anledning	Samråd i Undervisningsudvalget
Titel	Svar på spørgsmål AI og AJ
Målgruppe	Undervisningsudvalget
Arrangør	Undervisningsudvalget
Taletid	Ca. 5 min.
Tid og sted	13. marts 2018 kl. 14.00-15.00 i FT

Disposition

- 1. Indledning**
- 2. Svar på spørgsmål AI og AJ**
- 3. Afslutning**

Samrådsspørgsmål AI

"Hvilke initiativer vil ministrene igangsætte for at reducere den omfattende mangel på lærere? Ministrene bedes både redegøre for mulige tiltag, der kan afhjælpe den akutte mangel særlig i de dele af landet, der er hårdest ramt, samt mere langsigtede tiltage, der kan bidrage til en holdbar lærerdækning i hele landet."

Samrådsspørgsmål AJ

"Hvad vil ministrene gøre for at sikre flere lærere med linjefag i tysk, musik, fysik og kemi, som "er så godt som umulige af opdrive" ifølge "Skoleleder: Det er nærmest umuligt at opdrive lærere i tysk, musik og fysik", Politiken den 16. januar 2018?"

1. Indledning

[UFM-M indleder samrådet og giver herefter ordet til M]

- Tak for ordet. Som uddannelses- og forskningsministeren har understreget, er spørgsmålet om lærerdækning og lærernes kompetencer en vigtig dagsorden, og det er noget, som vi i samarbejde har haft fokus på igennem længere tid.
- Vi ved fra forskningen, at dygtige lærere er den enkeltstående faktor, som har størst betydning for, hvordan eleverne klarer sig.
- Lærere bliver uddannet til at varetage undervisningen, og det er dem, der har hovedansvaret for, at eleverne tilegner sig de kundskaber og færdigheder, der skal forberede dem til videre uddannelse og livet i det hele taget. Det kræver en høj faglighed og en stor pædagogisk og didaktisk indsigt.
- Det er derfor vigtigt, at vi sikrer en holdbar lærerdækning i hele landet og inden for alle fag og fagområder.

2. Svar på spørgsmål AI og AJ

Målsætningen om fuld kompetencedækning og kompetencemilliarden

- Vi har derfor også en ambitiøs målsætning om, at alle elever i folkeskolen skal undervises af lærere med undervisningskompetence i de fag, de underviser i.

- Det har vi konkret omsat til målsætningen om, at 95 pct. af undervisningen i fagene skal varetages af lærere med undervisningskompetence i de fag, de underviser i.
- I 2013 blev der som led i reformen afsat 1 milliard kr. til opkvalificering og efteruddannelse af det pædagogiske personale i perioden fra 2014-2020.
- De seneste tal for kompetencedækningen i undervisningen viser, at kompetencedækningsgraden i skoleåret 2016/17 på landsplan var på 85,2 pct. Dermed har kommunerne levet op til det delmål, der blev fastsat i aftalen om kommunernes økonomi for 2014.
- Det har krævet en stor indsats fra kommuner og skoleledelser, og det er en indsats, der fortsat kræver stort fokus. Både med hensyn til skolernes skemalægning og med hensyn til lærernes fortsatte efteruddannelse. Fx ved vi, at lærernes deltagelse i kompetenceudvikling udfordrer skolerne ift. vikardækning.
- Ligesom uddannelses- og forskningsministeren, er jeg derfor også glad for at kunne konstatere, at der er en høj efteruddannelsesaktivitet i undervisningsfagene.

Undersøgelser af lærerdækningen og mobiliteten blandt lærere

- Som uddannelses- og forskningsministeren nævnte, har vores ministerier gennemført et omfattende arbejde med at afdække fakta om lærerdækning og kompetencedækning i folkeskolen.
- Fremskrivninger af lærerdækningen viser, at der på kort sigt vil være lærermangel flere steder i landet, men at der på sigt vil komme bedre balance imellem udbud og efterspørgsel. Dels som følge af faldende elevtal og dels som følge af et større lærerudbud.
- Analyser viser også, at der *ikke* har været tale om en lærerflugt fra folkeskolen, som det nogle gange har været udlagt i medierne. En undersøgelse fra 2017 viser fx, at der ikke har været tale om en entydig bevægelse væk fra folkeskolen, men om en øget mobilitet blandt lærere mellem folkeskolen og andre brancher.
- Der kan selvfølgelig være lokale udfordringer i forhold til at rekruttere og fastholde lærere, og det skal vi tage alvorligt. Som fx i tilfældet fra Guldborgsund Kommune, som der henvises til i artiklen fra Politiken, hvor en skoleleder oplever rekrutteringsproblemer inden for nogle bestemte fag og fagområder.
- Derfor skal vi selvfølgelig fortsat have fokus på at fastholde de dygtige lærere i folkeskolen.

Gældende regler

- I forbindelse med folkeskolereformen vedtog forligspartierne bag reformen nye regler for, hvem der kan varetage undervisningen i folkeskolen. Der blev fx åbnet op for, at pædagoger og personale med særlige kvalifikationer kan varetage opgaver i undervisningen og i den understøttende undervisning.
- Det er stadig hovedreglen, at underviseren skal have gennemført uddannelsen til lærer i folkeskolen – eller en anden læreruddannelse, der er godkendt af undervisningsministeren – *eller* have særlige kvalifikationer til at undervise i enkelte fag inden for folkeskolens fagkreds.
- Det nye er, at pædagoger kan varetage afgrænsede undervisningsopgaver indenfor deres kompetencer og kvalifikationer i øvrigt, ligesom pædagoger og andet personale med relevante kvalifikationer kan varetage understøttende undervisningsopgaver.
- I 2017 blev den eksisterende praksis vedrørende brug af vikarer uden lærer- eller pædagog uddannelse lovfæstet, så det nu fremgår af folkeskoleloven, at kommunalbestyrelsen kun i helt særlige tilfælde kan fravige kvalifikationskravene om lærer- eller pædagoguddannelse.

Kommunerne har ansvaret for driften af skolerne

- Det er i den forbindelse vigtigt for mig at understrege, at det er kommunernes opgave at sikre, at de personer, der ansættes til at undervise vores børn i folkeskolen, har de rette kompetencer.
- Det kræver, at kommunerne tager problemet alvorligt og arbejder strategisk og målrettet. Det kan de bl.a. gøre ved at arbejde målrettet med de kommunale kompetenceplaner og gennem en strategisk rekrutteringsindsats.
- Derfor undersøger mit ministerium også muligheden for at stille et prognoseværktøj til rådighed for kommuner og skoler, som de kan anvende i arbejdet med fagfordeling og rekruttering af lærere med rette kompetencer.

Interne forhold i folkeskolen

- Ordentlige arbejdsvilkår er også vigtige for at fastholde dygtige lærere. I løbet af det seneste år, har der været fokus på, at flere og flere lærere oplever at blive udsat for vold og trusler i forbindelse med, at de passer deres arbejde. Det skal der gøres noget ved.

- Derfor tog jeg i efteråret initiativ til en indsats, der skal være med til at knække kurven og skabe bedre arbejdsvilkår for lærerne og skolens ansatte.
- Undervisningsministeriet har i den forbindelse udarbejdet en vejledning til skolerne og skolernes fritidsordninger, som skal sætte fokus på problemet, og bidrage med viden om, hvordan skolerne kan arbejde med at forebygge og håndtere episoder med vold og trusler.
- Og så skal vi værne om lærernes faglighed. Det tror jeg er vigtigt for alle fagprofessioner. Den dygtige læge sætter værdighed i at kunne diagnosticere sine patienter, mens den dygtige tømrer er stolt over en god tagkonstruktion.
- Det handler derfor også om at sætte fagligheden tilbage i højsædet og få respekten for lærergerningen tilbage.
- Lempelserne af bindingerne i Fælles Mål er et eksempel på, at vi forsøger at give lærerne det professionelle råderum tilbage. Det giver lærerne større frihed til at tilrettelægge undervisningen. Lærerne skal opleve, at de har friheden og mulighederne for at løse den opgave, de er sat i verden for.
- Her har kommunerne også en rolle at spille. Vi ved fx, at mange skoleledere oplever at være udfordrede af omfanget af kommunale tiltag og projekter, som gør det svært at fokusere på kerneopgaven på egen skole.

Regeringens naturfagsstrategi

- Regeringen har desuden taget initiativ til en naturvidenskabsstrategi, som lanceres i dag. Strategien skal styrke de naturvidenskabelige fag – både i grundskolen og på ungdomsuddannelserne.
- Strategien indeholder blandt andet indsatser, der retter sig mod lærernes kompetencer, men målet er også at bidrage til, at det bliver mere attraktivt at være lærer i naturfagene. Fx gennem øget faglig fordybelse i grund- og videreuddannelse, løbende faglige input og stærke faglige netværk.
- Regeringen ønsker samtidigt at styrke de læreruddannedes mulighed for at læse en kandidatuddannelse, der tager udgangspunkt i den nyeste forskning inden for naturvidenskab og naturfagenes didaktik og undervisningspraksis.
- Strategien skal være med til at sikre, at unge med stærke kompetencer i og interesse for naturfag i tilstrækkelig grad søger læreruddannelsen.

3. Afslutning

- Høje kvalifikationer hos ledere, lærere og pædagoger på skolerne ligger mig meget på sinde. Så endnu en gang tak for at holde fokus på temaet ved at indkalde til dette samråd.
- Tak for ordet.